

Preek over Exodus 18:1-12
- Schildwolde, 28 juni 2020
- Kees van Dusseldorp

thema: als familie verbonden

paaskaars

votum en groet

Psalm 122

verbondsvernieuwing

Opwekking 464 Wees stil voor het aangezicht van God
gebed

lezen: Exodus 18:1-12

lezen: Efeziërs 2:13-22

Psalm 133

preek

aankondiging gebedstelefoon

Liedboek 971 Zing een nieuw lied

afscheid José Kruize

gebed

collecte

geloofsbelijdenis

Opwekking 58 Vrede zij u

zegen

Gemeente van Jezus Christus,

**

Ik sprak gemeenteleden die zich zorgen maken over de kerk na de corona-tijd. Als we weer bij elkaar kunnen komen, wie zijn we dan kwijtgeraakt? Het is nu zoveel gemakkelijker om de zondag naar je eigen inzicht in te delen. We ontmoeten elkaar weinig en delen minder met elkaar. Hoe verbonden zijn we dan nog met elkaar en met de kerk?

Ik sprak gemeenteleden die het eigenlijk heel fijn vinden dat er even wat minder verplichtingen zijn. Geen vergaderingen, de kerkdienst op je eigen tijdstip en manier. Minder last van verwachtingen van anderen waar je aan moet voldoen. Ze schamen zich er bijna voor om te zeggen dat ze onlinediensten prettiger vinden dan de samenkomsten.

Nu kun je daar van alles van vinden en van zeggen. En dan doen we natuurlijk ook graag. Zeggen wat 'wij' ervan vinden en vooral wat 'zij' moeten doen.

Maar het helpt ons verder als je er eerst eens naar kunt kijken: Waar komt het vandaan? De zorg over de gemeenschap straks? Het gevoel van ruimte nu? Hoe heeft ons kerkzijn zich eigenlijk ontwikkeld? Hebben we teveel opgehangen aan vaste structuren en jarenlange gewoonten, een flink opgetuigde organisatie, een cultuur van: je wordt gewaardeerd als je veel doet in de kerk? Het gaat pas goed als zoveel mogelijk mensen meedoen? Zijn we vergeten dat kerk-zijn begint bij vrijwilligheid, met enthousiasme over Jezus Christus? Hebben we te weinig aandacht gegeven aan de eredienst in ons persoonlijk leven en in ons gezin? Waarop is de verbondenheid van de kerk eigenlijk gebaseerd? Hoe belangrijk is de gemeente echt voor je? En hoe geef je dat vorm in deze tijd?

Ik vind dit spannende vragen. Omdat het een zoektocht is, waarbij van tevoren het antwoord niet duidelijk is en dus kan afwijken van wat we gewend zijn. We moeten noodgedwongen een pas op de plaats maken in de ontmoetingen en activiteiten als kerk. Dat is niet alleen maar slecht. De pas op de plaats kan helpen om even op een afstandje te kijken: Waar waren we mee bezig? Waarom deden het we altijd zoals we deden? Welke zwakten komen nu aan het licht? Welke verlangens komen boven? En welke niet?

De vraag naar verbondenheid vind ik een van de spannendste vragen voor kerk-zijn in coronatijd. De verkondiging gaat wel door. Niet alles gaat altijd zoals we precies willen, maar elke zondag klinkt het evangelie. Het praktische meeleven en ondersteuning gaan ook wel door. Als je van iemand weet dat er moeite of vreugde is: een kaartje, een telefoontje, een gebed, een gesprek, een advies of een helpende hand. Maar de verbondenheid ervaren en voeden is lastig als je elkaar niet ontmoet en weinig van elkaar meemaakt. Wat voor verbondenheid zoeken we eigenlijk? Mag dat ook iets anders worden dan zoals we het gewend waren en van elkaar vroegen?

**

Ik stel deze vragen niet voor niets. Het bijbelverhaal van het bezoek van Jetro aan Mozes draait om het thema 'verbondenheid': wat heb je met elkaar en hoe heb je het met elkaar? De lessen die hierin liggen, zijn ontmaskerend. En inspirerend. Voor elke gemeenschap die God geeft: een huwelijk, een gezin, een familie, een wijk, een kerk.

Natuurlijk vertelt het verhaal uit Exodus 18 ons een stuk geschiedenis. Gebeurtenissen van vroeger, meer dan 3000 jaar geleden. Maar in de Bijbel zijn de verhalen nooit alleen maar een historisch verslag. Ze laten ons direct of indirect iets zien over Gods leiding. En – nog belangrijker – met die verhalen spreekt God ook ons aan.

De verhalen uit de woestijn laten ons zien hoe God Israël heeft geleerd wat het betekent om zijn volk te zijn. Om als door God bevrijde, geliefde mensen in de wereld te staan en de weg door het leven te gaan. De woestijntijd heeft Israël geestelijke lessen opgeleverd. Basislessen. Die ook voor ons vandaag onmisbaar zijn voor het leven in Jezus Christus. Hoe belangrijk het is om jezelf te openen voor Gods genade. Hoe je elke dag leven kunt van wat Hij geeft. Hoe je de strijd alleen volhoudt als je naar boven blijft kijken. Lessen uit Exodus 15-17. Bij die basislessen hoort ook hoe je met elkaar een gemeenschap vormt, een geestelijke gemeenschap in de Heer. Hoe geloof, hoop en liefde ons aan elkaar verbinden. God leert ons wat verbondenheid is. Wat dat is en hoe dat moet.

**

De eerste laag van het verhaal is de ontmoeting tussen Jetro en Mozes. Jetro, de schoonvader van Mozes, had gehoord wat God allemaal voor Mozes en voor Israël had gedaan. Hij zoekt Mozes op en brengt hem zijn vrouw Sippora en zijn twee zonen terug. Het is het verhaal van de genegenheid, van het respect, van de liefde voor elkaar. Een keuze van Jetro en van Mozes om de gegeven relatie in te vullen. Een beslissing om elkaar met liefde tegemoet te treden.

De laatste keer dat we Sippora in de Bijbel ontmoetten, was toen ze met Mozes op weg was naar Egypte. Toen moest de krachtmeting met de Farao nog beginnen. En nu wordt ze door haar vader bij Mozes gebracht, omdat die haar blijkbaar op een bepaald moment weggestuurd had. Had hij haar in veiligheid gebracht vanwege de risico's in Egypte? Dat vind ik niet echt passen bij een leider als Mozes. Had hij haar na de bevrijding als boodschapper van het goede nieuws naar haar vader gestuurd? Omdat hij langs het grondgebied van Jetro zou trekken? Daar vind ik de omzichtige manier waarop Jetro zich bij Mozes aandient niet bij passen. Veel uitleggers vermoeden dat er sprake was van een conflict tussen Mozes en Sippora, misschien zelfs van een scheiding, mogelijk naar aanleiding van de geforceerde besnijdenis van hun zoon.

Opvallend zijn de bijzondere namen die de zonen van Mozes dragen. Die laten een stuk van zijn levensverhaal zien. Gersom – een vreemdeling. Eliëzer – God is mijn hulp. Ze herinneren Mozes aan een stuk van zijn biografie dat nog vóór de bevrijding van Israël ligt. Hoe God in zijn eigen leven al reddend bezig is geweest.

Bijzonder is de wat omslachtige manier waar Jetro contact zoekt. Aan de rand van het kampement van Israël stuurt hij een officiële vertegenwoordiger: 'Ik, je schoonvader Jetro, kom je bezoeken, met je vrouw en haar beide zonen.' Alsof Jetro niet zeker kon zijn van een positieve reactie van Mozes, die inmiddels een machtige leider was geworden.

Apart is voor ons ook de rol van Sippora. Ze is de vrouw van Mozes, maar heeft in dit verhaal een zwijgende rol. Wat er met haar gebeurt wordt bepaald door haar vader en

haar man. Die cultuur bezorgt ons een ongemakkelijk gevoel. Maar vergeet niet hoe belangrijk Sippora was: eenmaal heeft ze Mozes' leven zelfs gered van Gods oordeel.

Het belangrijkste van het verhaal is de warme reactie van Mozes. Hij gaat persoonlijk naar zijn schoonvader toe, begroet hem met respect en met genegenheid en neemt hem als goede vriend mee de tent in. Die warme reactie van Mozes, daar ligt de kern.

Het is een beslissing van de beide mannen om hun relatie positief in te vullen. Er is sprake van liefde om de relatie inhoud te geven. Alle ingrediënten voor verwijdering en conflict waren aanwezig. Maar Jetro kiest ervoor om het initiatief te nemen om Mozes op te zoeken en hem zijn respect te tonen. En Mozes kiest ervoor om Jetro warm te ontvangen en zijn dochter met haar zonen opnieuw te verwelkomen. Die positieve houding, die keuze voor de liefde, die overheerst in deze ontmoeting. De beslissing om niet het verleden te laten regeren, maar het heden te accepteren en naar de toekomst te kijken.

Die positieve houding, die keuze voor de liefde. Daarmee laten Jetro en Mozes zien wat voor Gods volk essentieel is. Hoe treedt je elkaar tegemoet? Hoe wil je over elkaar denken? Hoe benader je elkaar, ook als er sprake is van afstand, misschien zelfs van verschil en van verwijdering? Hoe denk je over elkaar, hoe spreek je over elkaar, hoe bid je voor elkaar? Doe je dat in de houding van: 'ja maar zij ook altijd' en 'ja maar hij heeft toen' en 'zij moeten de eerste stap zetten'. Of kun je de liefde laten overwinnen en ruimte maken voor respect, waardering en genegenheid – wie de ander ook is? Met de ontmoeting van Jetro en Mozes leert God ons dat liefde onmisbaar is voor de gemeenschap.

**

Dit verhaal heeft nog een tweede laag. Het is alleen een ontmoeting van Jetro en Mozes. Het is ook een ontmoeting van twee volken: de Israëlieten en de Midjanieten, of om het wat preciezer te zeggen: de Kenieten. Uit die stam was Jetro afkomstig.

De ontmoeting loopt uit op een officiële verbondsmaaltijd, waaraan ook Aäron en de oudsten van Israël deelnamen. Hier wordt een verbond gesloten, dat eeuwen later nog van kracht is. De Kenieten komen later ook in Israël wonen en worden gerespecteerd als de schoonfamilie van Mozes. Ontwikkelde en gewaardeerde mensen omdat ze de kunst van het schrijven beheersten. Koning Saul beschermt ze speciaal tijdens zijn veldtochten. De vriendschap tussen de twee volken wordt hier gesloten. Na de verschrikkelijke veldslag tegen de woestijnrovers van de Amalekieten, ontmoet Israël hier een bevriend volk. Een hoopvolle ervaring. En een vriendschap die honderden jaren zal duren.

Ook dat is verbondenheid. God leert zijn volk wat trouw en vriendschap is. Wat de kracht van een verbond is. Dat die niet omvalt als je elkaar een poos niet ziet. Dat je trouw blijft aan beloften die je elkaar gedaan hebt. Dat je elkaar waardeert, elkaar helpt en voor elkaar opkomt om wie je bent. Omdat je in eenzelfde verbond bent opgenomen. Dat geldt voor een gezin, een familie: je hebt een band met elkaar. Als het goed is blijft die band, ook als je ver bij elkaar vandaan bent en andere keuzes maakt. Dat geldt ook voor de kerk. Wie gelooft in Jezus Christus, is opgenomen in het eeuwig verbond van Gods genade. En je kinderen met je. Dat verbindt je aan elkaar. En aan al Gods kinderen. Je hebt iets met elkaar. Je eet samen van hetzelfde brood en drinkt uit dezelfde beker.

Laat elkaar dus niet vallen, maar zet je in voor elkaar. Draag bij aan die verbondenheid. Wees trouw in je inzet, zelfs als je teleurstellingen in de gemeenschap oploopt. Wat je deelt met elkaar is groter en sterker dan wat je van elkaar scheidt. Je deelt in de genade van God. Viert het feest van verzoening in Jezus Christus. Je hebt je laten redden van de zonde en de dood. Wees trouw aan elkaar, vier de vriendschap met elkaar en laat de hoop op de gezamenlijke heerlijkheid je houding naar elkaar bepalen. Dan vind je wel wegen om die verbondenheid te uiten. Niet omdat het moet of omdat het verwacht wordt en ook niet persé volgens de structuren en gewoonten die we met elkaar hebben ontwikkeld. Als jij beseft: jij en ik, wij delen de verzoening, we delen de vrijheid, we delen de hoop, we delen de Heer Jezus Christus – laat je dan niet tegenhouden door schroom, schaamte of schuld. Zoek jouw manier om bij te dragen aan de gemeenschap.

**

Het verhaal heeft nog een derde laag. Het een ontmoeting tussen Jetro en Mozes, die gekleurd wordt door respect en liefde. Het is een ontmoeting tussen de Israëlieten en de Kenieten, die gekleurd wordt door trouw en hoop. Het is ook een ontmoeting tussen mensen en God. Die gekleurd wordt door geloof en blijdschap. Mozes vertelt Jetro over de grote daden van God. De bevrijding uit Egypte, en ook de oplossing voor de problemen die ze in de woestijn al hadden meegemaakt. Jetro is zo onder de indruk van het werk van God, dat hij begint te zingen. 'Geprezen zij de Here!'

Het geloof dat Jetro laat zien bestaat uit zijn blijdschap om wat de Heer heeft gegeven, zijn lofzang om wat de Heer heeft gedaan en zijn geloofsbelijdenis dat de Heer machtiger is dan alles en iedereen. Deze lofzang is aanleiding voor de offers aan God en voor de maaltijd met ieder die in deze God gelooft. God is daar zelf! In het geloof vallen verschillen weg. Er ontstaat een nieuwe gemeenschap voor het aangezicht van God. In de geloofsontmoeting is de Heer zelf aanwezig.

**

Wat leert God zijn volk in de woestijn? Hoe Hij een gemeenschap maakt van mensen! Eigenzinnige, belaste, sceptische, zoekende, beschadigde en kortzichtige mensen. Mensen zoals jij. En zoals ik. En tegelijk bevrijde, geliefde en begaafde mensen. Mensen zoals jij. En zoals ik. Je bent niet alleen, je blijft niet alleen. God geeft ons aan elkaar. Hij leert ons hoe verbondenheid ontstaat door liefde, hoop en geloof. Door respect, trouw en blijdschap. Let op hoe de interactie verloopt tussen de beide mannen. Hoe de ontmoeting is tussen de beide volken. Wat er gebeurt tussen God en mensen.

Het is een les in de woestijn. Onze tijd heeft iets van een woestijn. Er valt veel weg en er kan veel niet. Gelukkig lijkt het allemaal de goede kant op te gaan. Maar voordat we weer op de oude voet verder gaan, is het belangrijk om lessen te trekken. De coronatijd kan winst opleveren als we onze gewoonten en structuren opnieuw in het licht van Gods Woord plaatsen. Wat is ook alweer verbondenheid? Waar komt die vandaan, hoe kan ik die invullen en wat kan ik daaraan bijdragen? Dan wordt het misschien niet meer zoals het was. Want je hebt geleerd van je ervaringen. En je hebt geluisterd naar God. We vinden nieuwe wegen. In liefde, hoop en geloof. Met respect, trouw en blijdschap. Voor deze tijd en voor de tijd die komt. In Christus op weg. Aan elkaar verbonden.

Amen